

Mirkļis pirms EP vēlēšanām: par ko īsti balsot?

tvnet.lv/6690313/mirklis-pirms-ep-velesanam-par-ko-isti-balsot

2019. gada 24. maijs 00:01

Toms Rātfelders TVNET

EP vēlēšanu priekšvakarā portāls TVNET piedāvā iepazīties ar kandidātu atbildēm uz 5 Eiropas Savienībai būtiskiem jautājumiem īpašas video kompilācijas un tās pavadošā raksta formātā no raidījuma [«Nākamā pietura – Brisele»](#).

Mirkļis pirms vēlēšanām.

Jau sestdien, 25. maijā, jums būs iespēja atkal doties pie vēlēšanu urnām, lai uz nākamajiem pieciem gadiem ievēlētu Latvijas pārstāvjus Eiropas Parlamentā. Lai gan šī nav pati ietekmīgākā institūcija Eiropas Savienības iekšienē, tomēr arī tai ir vairākas nozīmīgas funkcijas, kuras var ietekmēt visas organizācijas darbu. Lai noskaidrotu par tām vairāk, piedāvāju izlasīt 22. maija [rakstu](#).

Šogad piedāvājums Latvijas vēlētajiem ir samērā plašs. Pamatojoties uz Centrālās vēlēšanu komisijas datiem, par vietu reisā Rīga – Brisele cīnīsies 16 kandidātu saraksti. Tajos ir iekļautas gan tādas tradicionālās varas partijas kā «Jaunā Vienotība», gan arī tādi relatīvi politiskie jaunpienācēji, kā «Progresīvie», «KPV LV», «Attīstībai/PAR!» un arī vairākas sīkpartijas, kā «Atmoda», «Jaunā Saskaņa», «Centra partija» un citas.

Protams, tik plaša politiskā piedāvājuma priekša vidējais vēlētais, kurš ikdienā neseko līdzi politiskajiem notikumiem var ļoti viegli apjukt. Tāpēc portāls TVNET jau kopš 14. maija ir katru darba dienu piedāvājis saviem lasītājiem priekšvēlēšanu raidījumu «Nākamā pietura – Brisele», kurā esmu tīkotājiem uz Eiropas Parlamentu uzdevis īsus jautājumus par Eiropas Savienību un tās funkcionēšanu, lai saprastu kas tad īsti tam lācītim vēderā.

Vēlēšanu dienas priekšvakarā esam izveidojuši nelielu video kolāžu, kurā atlasījām deputātu kandidātiem mūsaprāt piecus nozīmīgākos jautājumus: 1) Vai Eiropas Savienībai ir nepieciešama sava armija? 2) Vai ES būtu jāpaplašina sankcijas pret Krieviju? 3) Vai ES būtu jākļūst par federālu valsti? 4) Vai Latvijai būtu jāpalīdz Dienvideiropas valstīm un jāuzņem vairāk bēgļus? 5) Vai ES būtu nepieciešams samazināt lobiju tās iekšienē?

Mēs ceram, ka šis video un tā pavadošais apraksts būs viens no resursiem, kas jums palīdzēs izvēlēties sev un arī visai Latvijai kopumā piemērotāko pārstāvi Briselē. Galu galā balsošana ir privilēģija, kura pasaulē ir dota retajam, un ko tādu neizmantojot būtu atteikšanās no kā ārkārtīgi ekskluzīva.

Vai Eiropas Savienībai ir nepieciešama sava armija?

Kā jau bija sagaidāms, šajā jautājumā partiju viedokļi būtiski atšķīrās. No politiķiem, kuriem šis jautājums tika uzdots, visatbalstošāko pozīciju pauda Roberts Putnis no partijas «Progresīvie». «Eiropas Savienībai noteikti vajag savu armiju. Tas ir ļoti svarīgs drošības politikas mērķis nākotnes Eiropai. Ir jāpārtrauc nejēdzīgā resursu šķērdēšana starp dalībvalstīm, pārkot daudzas nesaskaņotas tehnoloģijas,» saka Putnis. Politika prāt, iemesls šādas armijas eksistencei būtu tas, ka galvenais pīlārs NATO sistēmā grīļojas ASV prezidenta Donalda Trampa dēļ. «Mums būtu jāatceras, ka 5. pants NATO līgumā nebūt nav automātisks regulējums. Tas vienalga ir politisks lēmums. Otrajā pusē Tuvajos Austrumos mums arī ir vēl viena NATO problēma – Turcija, kas ir ar diezgan neprognozējamu ārpolitiku un tālāko iekšpolitisko attīstību,» saka politiķis.

Tomēr vairums politiķu bija par Putni daudz skeptiskāki. Piemēram, Nacionālās apvienības Eiropas Parlamenta deputāta kandidāts Roberts Zīle skaidri norādīja, ka viņš ir vienmēr skaidri aizstāvējis pozīciju, ka mūsu galvenajam drošības garantam ir būtu jābūt NATO. «NATO līmenī ir skaidrs, kas pieņem lēmumus par Latvijas karavīru sūtīšanu operācijā, kura var beigties tiem arī traģiski. Eiropā nekā tāda nav.

Nav pat zināms, kas būtu Eiropas armijas virspavēlnieks. Vai Junkers?

Otrkārt, tas nepaliekina Eiropas armijas kapacitāti. Ir valstis, kuras nepilda nosacījumu tērēt 2% no IKP aizsardzībai. No tā, ka mēs pārorganizēsim un, iespējams, saļauksim Transatlantisko savienību, mēs nekļūsim ne par matu stiprāki. Drīzāk sadrumstalotāki un vājāki,» apgalvo Zīle.

Savukārt Jaunās Konservatīvās partijas kandidāts Andis Kudors saka, ka viņa partija iestājas par lietām, kuras labi strādā, un tās nebūtu jāmaina. «NATO ir visefektīvākā militārā alianse, kāda Eiropas vēsturē un Ziemeļamerikas vēsturē ir pastāvējusi. Mums drīzāk būtu jāstiprina eiroatlantiskā saite – attiecības starp Eiropas valstīm un Kanādu un ASV,» saka Kudors.

Vai ES būtu jāpaplašina sankcijas pret Krieviju?

No aptaujātajiem kandidātiem tikai Artūrs Malta no partijas «Jaunā Saskaņa» puda skaidru neizpratni par nepieciešamību Eiropas Savienībai pretoties Krievijas izrādītajai agresijai.

«Kāpēc mums ar kaimiņiem būtu jāstrīdas? Tas ir tirgus. Cara laikā mēs barojām Sanktpēterburgu un Maskavu. Tāpat arī padomju laikā mēs sūtījām savus produktus. Ir jātirgojas,» apgalvoja Malta.

Pārējie aptaujātie politiķi lielos vilcienos dalījās divās nometnēs – tajos, kuri sankcijas noteikti vēlas paplašināt (jeb vismaz atbalsta esošo paturēšanu), un tajos, kuri uzskata, ka sankcijas pret Krieviju ir izgāšanās, taču būtu nepieciešams meklēt citus instrumentus tās ārpolitikas ietekmēšanai.

Piemēram, pirmajā nometnē ietilpst Roberts Zīle, kurš uz šo jautājumu atbildēja Tsi: «Bez šaubām!» Zīle domā, ka pret katru agresīvo Krievijas soli ir attiecīgi jāvēršas.

Politiķis norāda, ka Eiropas Savienībai būtu jāieņem tikpat līdzīgi stingra nostāja, kā to ir darījusi ASV.

Otru nometni spilgti pārstāv tādi politiķi kā Normunds Grostiņš un Aldis Rubins. «Šīs sankcijas nedarbojas, bet tajā pašā laikā nodara Vācijas un Latvijas ekonomikai lielus, daudzos miljonos skaitāmus zaudējumus. Turklāt sankcijas rada vēl kādu ģeopolitisku efektu – tā vietā, lai mēs iegūtu ekonomisku labumu no sava ģeogrāfiskā stāvokļa, mēs būtībā grūžam prom Krieviju no Eiropas uz Ķīnu. Tas, es domāju, nav efektīvi,» norādīja Grostiņš. Savukārt Aldis Rubins teica: «Eiropas Savienības pieņemtās sankcijas bremzē mūsu tirdzniecību. Mums ir aptuveni 70% tirdzniecība ar Eiropas Savienības valstīm un ļoti minimāla tirdzniecība ar ASV un Krieviju.»

Vai ES būtu jākļūst par federālu valsti?

Lielākā daļa intervijas dalībnieku bija pret Eiropas Savienības federalizāciju. Īpašu pretestību izrādīja Edgars Tavors no Zaļo un zemnieku savienības, kurš skaļi paziņoja, ka kaut ko tādu piedāvāt ir noziegums pret Latviju. «Tā ir faktiskā atteikšanās no mūsu Latvijas valsts. Tas ir pilnīgi un absolūti nepieņemami,» asi teica ZZS politiķis. «Manuprāt, Eiropas Savienība tika veidota un var pastāvēt tikai kā nacionālu valstu savienība. Nevar būt tādu valstu savienība, kur visa vara ir atdota Briselei un komisāriem, kuri izlemj, kāds būs mūsu burkāna izmērs un ko un kā mēs katram mācīsim,» turpināja politiķis.

Līdzīgu, taču nedaudz maigāku pozīciju pārstāvēja Ojārs Ēriks Kalniņš no partiju apvienības «Jaunā Vienotība» un Roberts Spručs no partijas «KPV LV». «Federalizācija nav vajadzīga, un tas nav vēlams nedz Latvijai, nedz arī citiem. Mēs esam suverēnu valstu apvienība, un mums ir kopīga vērtības. Mums tā vietā būtu jāskatās uz lietām, kuras varam kopīgi panākt,» teica Kalniņš. Spručs uzskata, ka Eiropai būtu jāturpina strādāt tā, kā tā ir strādājusi līdz šim. Lielie jautājumi būtu jārisina kopā, bet mazāka mēroga jautājumi, kuri skar vietējās valdības un pašnoteikšanos, būtu jāatstāj nacionālo valstu ziņā.

Federalizācijas atbalstītāju flangu šķietami pārstāvēja Roberts Putnis no partijas «Progresīvie». «Eiropā šobrīd trūkst centralizētu institūciju spēka, kurš spētu saukt pie kārtības attiecīgās dalībvalstis. «Pilnīgi noteikti ideālā gadījumā mums būtu nepieciešama reāla, politiski atbildīga valdība – ar daudz plašākām iniciatīvām apveltīts Eiropas Parlaments. Tās būtu tās reformas, kuras būtu jāveicina,» apgalvoja Putnis. Līdzīgās domās bija arī Einārs Graudiņš.

«Ir jāizveido jauna Eiropas valsts uz jauniem principiem, un šai valstij, kura ir federāla, ir jāsaucas Eiropas Savienība,»

norādīja politiķis.

Vai Latvijai būtu jāpalīdz Dienvideiropas valstīm un jāuzņem vairāk bēgļus?

Šajā jautājumā aptaujātie politiķi lielos vilcienos uzsvēra, ka Eiropas Savienībai būtu nepieciešams aktīvāk nošķirt bēgļus no ekonomiskajiem migrantiem, taču solidaritātei ar dienvidiem jābūt. Tomēr atšķīrās retorika par to, cik stingriem mums šajā jautājumā būtu jābūt. Īpaši stingru nostāju pauda jau minētais Edgars Tavors, kurš teica, ka no Latvijas pieredzes saistībā ar bēgšanu no kara būtu jāmācās, taču ekonomisko migrantu uzņemšanu viņš neatbalstītu kategoriski. Vēl asāks bija Einārs Graudiņš, kurš teica, ka nelegāls imigrants ir krimināls noziedznieks, kas ir aizturams, tiesājams un deportējams. «Jautājums par nelegālo imigrāciju ir lakmusa papīrs, caur kuru būs iespējams pateikt, vai Eiropas Savienība kā baltā, uz kristietības vērtībām balstītā civilizācija eksistēs turpmāk vispār vai neeksistēs un aizies bojā,» teica Graudiņš.

Daudz mērenāku nostāju pārstāvēja tādi politiķi kā Ieva Ilvesa, kura teica, ka solidaritāte starp ES dalībvalstīm ir gan viņas, gan arī viņas pārstāvētā politiskā spēka - «Attīstībai/PAR!» pārliecība. Tomēr tas nemaina faktu, ka migrācijai ir dažādi aspekti. «Ja mēs runājam par migrāciju kopumā, tad mūsu programmā ir skaidri noteikts, ka esam atvērti talantiem, atvērti darbam, bet ne ekonomiskā labuma meklētājiem,» apgalvoja Ilvesa.

Vai ES būtu nepieciešams samazināt lobiju tās iekšienē?

Vairums kandidātu noliedza ideju par lobija darbības ierobežošanu. Piemēram, Ojārs Ēriks Kalniņš no partiju apvienības «Jaunā Vienotība» minēja, ka viņš pats esot savulaik bijis lobists Vašingtonā un aizstāvējis Latvijas intereses. «Lobēšana ir normāla lieta, un katra sabiedrības interešu grupa un daļa grib ietekmēt un uzrunāt savus politiķus. Tomēr tajā pašā laikā šajā praksē būtu jābūt atklātībai,» teica Kalniņš. Līdzīgās domās bija arī partijas «KPV LV» kandidāts Roberts Spručs. «Lobija ietekme vienmēr ir pastāvējusi un vienmēr būs. Es vairāk uzskatu, ka lobijam būtu jābūt atklātam. Lobijs nedrīkst būt slēpts un aiz slēgtām durvīm,» saka politiķis.

Partiju apvienības «Atmoda» pārstāve Ingūna Sudraba bija vēl kategoriskāka.

«Tas nav iespējams! Jebkura ierobežošana nozīmēs kādu apkārtceļu meklēšanu, lai savas intereses realizētu.

Tas nozīmē, ka labāk ir atklātība – lai cilvēki atklāti cīnās par savām interesēm un parāda, kas viņi ir un par ko iestājas, nekā kaut ko tiem ierobežojam,» stingri apgalvoja Sudraba.

Nedaudz kritiskāks viedoklis gan bija Latvijas Reģionu apvienības kandidātam Edvardam Smiltēnam. «Skaidrs, ka arī Latvijas līmenī šīs diskusijas ir daudz bijušas un Saeimā pat, šķiet, ir diskutēts par lobija likumu. Tomēr bieži vien likumos gadās situācijas, kad tie sāk ļoti smagnēji virzīties cauri Saeimai (piemēram, jautājums par ātro kredītu ierobežošanu) un ir acīm redzams, ka tur ir pastrādāts ar konkrētiem politiķiem un tur ir bijusi kāda nopietna ietekme. Es domāju, ka Eiropas mērogā šie jautājumi ir daudz vērienīgāki un ir jābūt ciešākam regulējumam par to, kā var lobēt savas intereses,» apgalvoja Smiltēns.